

СЪВЕТ ЗА ПАРТНЬОРСТВО КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

ПРОТОКОЛ № 01

**от заседание на Съвета за партньорство към ВСС, проведено
на 11.04.2025 г.**

Днес, 11 април 2025 г., петък, от 10.00 ч. в зала 301, ет. 3 в сградата на Висшия съдебен съвет – гр. София, ул. „Екзарх Йосиф” № 12, и паралелно с видеоконферентна връзка, се проведе заседание на Съвета за партньорство към ВСС.

На заседанието присъстват:

Г-жа Вероника Имова – съпредседател, член на Висшия съдебен съвет, се явява лично;

Г-жа Даниела Ангелова – съпредседател, прокурор от ВКП, зам. председател на Асоциацията на прокурорите в България, се явява лично;

Г-н Евгени Иванов – член на Висшия съдебен съвет от Прокурорската колегия на ВСС, се явява лично;

Г-жа Сибила Симеонова – съдия във ВАС, представител на Асоциация на българските административни съдии, упълномощена от съдия Любомир Гайдов (участва онлайн);

Г-жа Деница Вълкова – съдия във Върховния касационен съд, наказателна колегия се явява лично, представител на нечленуващите съдии в професионални организации,;

Г-жа Росица Велкова – съдия в Софийски районен съд, представител на Българска съдийска асоциация, упълномощена от съдия Даниела Попова – председател на асоциацията, се явява лично;

Г-н Стоян Иванов – следовател в Окръжна прокуратура – гр. Бургас, представител на Камарата на следователите, упълномощен от Преслава Петкова – председател на Камарата на следователите в България, (участва онлайн);

Отсъства по уважителни причини Г-н Стефан Петров, член на Прокурорската колегия на Висшия съдебен съвет

ВЕРОНИКА ИМОВА: Колеги, налице е необходимият кворум съгласно чл.14, ал.1 от Наредба №8/ 08.11.2018 г. Присъстват повече от две трети от членовете на Съвета за партньорство, призовани своевременно, най-малко 7 дни преди датата на заседанието.

Откривам заседанието на Съвета за партньорство.

Уважаеми колеги, навреме сте получили дневния ред с темата, която беше поставена за обсъждане от двамата съпредседатели на Съвета за партньорство, а именно: „Необходимо ли е изменение и допълнение на действащите правила в Закона за съдебната власт, относно условията и реда за провеждане преките избори за членове на Висшия съдебен съвет от съдиите, прокурорите и следователите, както и да се оптимизира ли изборният процес по отношение способите за гласуване с хартиена бюлетина, електронно, машинно или смесено гласуване“?. Следващите подвъпроси, които сме поставили за обсъждане е броят и мястото на избирателните секции с оглед метода/способа на гласуване, формата на предизборната кампания на кандидатите, профила на членовете на ВСС. На следващо място сме поставили и друг важен въпрос, а именно: “Необходимо ли е изменение и допълнение на действащите правила в Закона за съдебната власт, относно статута на кадровия орган и статута на неговите изборни членове?“.

Като трета точка е споделянето на идеи за теми, които бихме разисквали в следващи наши заседания.

Уважаеми колеги, известно Ви е , че със ЗИД на ЗСВ, обн. в ДВ на 21 януари 2025 г., влязъл в сила от същата дата, са въведени изменения и допълнения в устройствения съдебен закон с които в § 2 се създава нова ал.4 на чл.33 с ограничения в правомощията на Пленума на ВСС в условията на изтекли мандати на неговите членове - за неучастие в назначаването и освобождаването на трите най-висши административни длъжности в съдебната система. С §15, в чл.173 се изменят ал.1,ал.5 и ал.10 и се създават ал.14 и ал.15 относими към процедурата за избор на кандидатите за председатели на ВКС, ВАС и на Главен прокурор, с ограничения за откриване и участие в тях на членове на ВСС с изтекъл мандат. Предвидени са ограничения до 6 месеца на срока за упражняване функциите от временно изпълняващите ги лица за трите висши административни длъжности. В ПЗР §16 се урежда прекратяването на започналите процедури за избор на тримата големи, неприключили с указ на Президента към датата на обнародване на закона. В §17 от ПЗР е определен срок от шест месеца от влизане в сила на закона, Народното събрание и органите на съдебната власт да започнат процедура за нов избор на членове на ВСС. Повече от ясно е, че ВСС следва стриктно да изпълни закона. До 21.07.2025 г. трябва да започнем процедура за пряк избор на членове на ВСС от съдиите, прокурорите и следователите. С решение на ПВСС обсъдихме необходимостта от допитване до колегите от страната за взимане на общо окончателно и рационално решение, дали е необходимо да се въведат промени в ЗСВ, касаещи Глава втора, Раздел първи „а“- условията и реда за избора. Известно Ви е, че срокът до крайната дата 21 юли е твърде

кратък, както за промени в закона за процедурата по гласуване с хартиени бюлетини, така и за усъвършенстване на способите за пряко дистанционно електронно или машинно гласуване. Всеки от нас може да прецени дали този срок би ни стигнал, за да организираме нововъведения в системата за пряк избор на членове на Висшия съдебен съвет от квотата на съдебната власт, но сме длъжни да изпълним закона. ВСС, очаква вашата ценна експертиза да ни кажете какво мисли професионалната общност и в частност - професионалните организации на магистратите, както и представителя на нечленуващите в организации съдии - съдия Вълкова от ВКС, за надеждно използване на системите за избор. Според действащото законодателство са уредени две форми на упражняване вота за пряк избор на членове на Висш съдебен съвет от магистратската квота, а именно - чрез хартиено гласуване и този чрез системата за електронно гласуване (включваща дистанционно гласуване или машинно гласуване). Възможността за електронно гласуване е от 2016 г., когато с ПЗР на ЗИД в § 78 е предвидено за пряк избор на магистратите електронно дистанционно гласуване, в „случай, че преди избора ВСС внедри система, която да гарантира тайната на гласуването и свободното волеизявление“. Способът за машинно гласуване бе въведен съгласно §79 със ПЗР на ЗИД на ЗСВ от 2018г., „...устройството показва бюлетина ,идентична с хартиената и една избирателна секция може да ползва пет устройства за гласуване.“ Съгласно закона, електронното гласуване следва да се прилага наравно с гласуването на хартия с бюлетини, по избор.

Пленумът имаше нужда от преценката на експертите от АВСС, които ние изслушахме на заседание на 13 март 2025 г. От докладите на дирекция „Информационни технологии и съдебна

статистика“ и председателя на комисията „Професионална квалификация и информационно технологии“ към ПВСС, се изясни, че електронната система от 2017 г. на ВСС за пряк избор на магистратите е ненадеждна поради технологичната ѝ остарялост и за нуждата от нейното пренаписване, което по-скоро налага създаването на нова електронна система, съответна на модерните изисквания и най-вече във връзка с препоръките на регламент CM/Rec(2017)5 от 14.06.17 г. на СЕ на стандарти за електронно гласуване. Те описаха възможни варианти: Вариант първи – разработване на изцяло нова софтуерна система с отстранени недостатъци от предходната, изискващо актуална техническа спецификация, разработка, внедряване, тестване, одит, т.е. множество стъпки отнемачи технологично време, с което Съветът не разполага и преди всичко да се обяви обществена поръчка не само за изработването и внедряването, но и за одита. Отделно от това, е нужно друг субект, който да одитира разработената електронна система за пряк избор отново с обществена поръчка, костваща време. Положителните моменти са тези, че този нов софтуер ще бъде собственост на Висшия съдебен съвет. Надяваме се за по-дългосрочно да бъде създаден такъв софтуер, съобразен с най-модерните изисквания за защита. Това е положителната страна. Неблагоприятният в тази обстановка фактор е времето, за което не би могло да се изработи собствена електронна система, която да бъде използвана в рамките на срока по §17 от ПИР на ЗИД на ЗСВ от 21.01.25г., в който законът ни е задал задължение да действаме. Такава система, оптимално е възможна за изграждане, внедряване и одит за повече от година време. Много магистрати държат на дистанционно електронно гласуване, защото то създава удобства, спестява времеви, човешки и материален ресурс,

спестява всякакви пречки особено за колегите, които са от по-отдалечените райони на страната, така че изключително е удобна такава система, но тя трябва да е надеждна и трябва да спечели доверието не само на магистратите, но и на обществото. Вторият вариант е за използване на готова система, която няма да бъде собственост на Висшия съдебен съвет. Според представителя на „Сиела Норма“, проф. Димитров, такава готова система или машини за гласуване, дружеството може да предложи, но пътят на обществената поръчка и одит на системата остават. И този вариант изисква време с което не разполагаме в лимита на срока по §17 от ЗИД на ЗСВ.

... Чува се глас от залата / фактически пак трябва да гласуваш физически на нея на място, а не дистанционно /.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Да, машината удостоверява гласуването, но трябва да отидеш пак на място. Третият вариант е оптимизация на собствената електронна система от 2017 г., която е остаряла и изисква цялостно препрограмиране и одит, което не е посилно да се случи в законовия шестмесечен срок. Пленумът на ВСС не стигна до решение по нито един от вариантите. Като че ли изказванията в Пленума бяха с оглед подкрепа изцяло на хартиеното гласуване – гласуване с хартиени бюлетини, но категорично мнозинството изрази мнение, че трябва да се оптимизира този процес, като се въведат промени в закона, които да осигурят масовост на упражняване на вота, достъпност до местата, в които ще се упражнява, което предполага няколко условия, а именно промяна в текстовете на ЗСВ, например в чл.29з, ал.2, които сега изискват за 500 магистрати откриването на една избирателна секция. С оглед обстоятелството, че съдиите са около 2400 по щат, реално заетият щат са малко по-малко, но не по-малко

от 2300 съдии. Прокурорите и следователите прибавени към тях наброяват общо гласоподаватели – магистрати в системата около 4600. При това положение ние можем да предвидим колко избирателни секции са необходими. Досега тези секции са разкривани само в столицата. Идеята е ако се ориентираме към хартиените бюлетини т. е. гласуване с хартиена бюлетина да се предвиди или изменение и допълнение ЗСВ на текстовете от 29“а“ до края в раздел Първи А от Глава Втора в ЗСВ, а именно да се създаде възможност да се гласува не на базата на критерий брой избиратели , напр. 500 избиратели да формират една секция, а на базата на критерий брой съдебни райони и с по-малък брой избиратели. Най-масовите и достъпни за повечето магистрати са съдебните райони в окръжните съдилища в страната. За София е възможно да се формират отделни избирателни секции, тъй като тук магистратите са доста повече от 500, които избирателни секции да се открият за Върховния касационен съд една избирателна секция, в която биха могли да гласуват не само върховните съдии, но и съдиите от Софийския апелативен съд и съдиите от Военните съдилища. Такава идея има. За ВАС също да се формира една избирателна секция, в която да гласуват освен върховните съдии, съдиите от АССО и АССГ, съответно за Софийски районен съд и Софийски градски съд отделни секции – те са много големи. В този дух бяха обсъдени отделни идеи, изискващи промени в закона. При липса на такава възможност, остава да се инициират промени във Вътрешните правила за провеждане на избори за членове на ВСС, приети от ПВСС, на базата на сега действащия закон, само по посока предвиждане на избирателни секции не само в гр.София, а по апелативните съдебни райони, например. Идеите са за

осигуряване по-широк достъп до урните на всички магистрати, за масово участие в гласуването.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Административните по места къде да са?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Също към окръжните, както и останалите апелативни. Но те са много по-малко. И тъй като окръжните са най-многобройни като в случая ще бъдат 27 секции, защото Софийски градски съд ще има отделна секция, това е идеята на колегите, които споделиха вижданията си. Искан да ви въведа в темите, които ние обсъдихме на Пленума на Висшия съдебен съвет на 13 март. Мисля, че най-приляга и е присъщо на професионалните организации и нечленуващите колеги с представителство в Съвета за партньорство, също да вземем едно авторитетно решение. Поставиха се и въпроси за статута на изборните членове на Висшия съдебен съвет. Висшият съдебен съвет е постоянно действащ орган почти 20 години, като първоначално колегите заседаваха на сесии и не бяха освободени от магистратските си функции. Към настоящия момент, съгласно промените през 2015 г., колегите, които са изборни членове на съвета, са освободени от магистратски задължения, разбира се за тях съществуват известни ограничения - не участват в кариерните конкурси, както и във всякакви форми на професионално развитие за периода в който са членове на Висшия съдебен съвет. За съжаление от 2022 год., бр.32 на ДВ с преходни и заключителни разпоредби в НПК, бяха изменени съответни текстове от ЗСВ със самоцелно отнемане магистратския статут на членовете на ВСС с последица членовете на ВСС да упражняват функциите си без да им се зачита магистратски стаж, както и други права, свързани със статута на магистрати. До промяната през 2022г., от началото на

създаването на съвета, членовете му винаги са имали магистратски статут, обусловен от естеството на кадровите решения - преимуществено по въпроси с преценка за професионалните и нравствени качества на магистратите. Такива са процедурите по атестиране и получаване на ранг, по обследване на качествата на кандидатите за административни ръководители, на кандидатите за повишаване и преместване в длъжност. В дисциплинарните производства също се разглежда организацията на работата, изпълнението на професионалните задължения, спазването на процесуалните срокове. Изискванията пред членовете на двете колегии на ВСС и по конституция и в ЗСВ са за висок професионален опит в правоприлагането и правораздаването.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Наистина е минало тихомълком, защото аз ако попитам колегите, те едва ли знаят.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Отделно се постави въпросът - дали колегите да бъдат изцяло освободени, както е сега, от магистратските функции или да бъдат с много намалени постъпления.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Аз не виждам как това е възможно, като знам обема на задълженията, които имат.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Поставен е въпросът да бъдат с 10% на постъпленията, на мен ми се струва, че това ще натовари техните колеги при всички случаи. Сега, хубаво е да не се губи връзка с правораздаването при продължително откъсване. Задължително трябва да се поддържат професионалните знания, промените в законите, практиката на ВКС и ВАС и на КС.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: А какви са мотивите за тази промяна?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Няма мотиви, това беше един наказателен вот срещу членовете на Висшия съдебен съвет.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: А коя година е станало?

ВЕРОНИКА ИМОВА: 2022 година.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: То само дисциплинарните ви правомощия са достатъчен аргумент да имате магистратски статут, защото дисциплинарната дейност е с налагането на наказания и е най- близка до правораздаване.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Да, касае санкционно производство, което е свързано с виновно неизпълнение на служебните задължения на магистратите, изискващо познаване на правната материя.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Уважаеми колеги, аз също като другите които заявиха извън протокола становище, смятам, че темата е изключително навременна, дори ще си позволя да кажа малко закъсняла, но не откъм насрочване и определяне на теми от страна на съпредседателите на Съвета, ами просто този законодателен процес който ни заварва в такъв момент обективно не предпоставя развитието на докладвания от госпожа Имова първи вариант за обществени поръчки за развитие на изцяло нова система и т.н. Сега аз ще направя две предложения, едното изцяло мое лично което не мога да кажа че има сериозна подкрепа аз ще си кажа аргументите за него, а другото е на колегите които представлявам без да съм разговаряла със всички, тези които се свързаха с мен във Вайбър групата, която сме си направили и отделно неформално са ме потърсили, заявяват желание за хартиен и електронен вот, никой от тези с които разговарях не подкрепя машинния вот и никой не подкрепя само хартиен и само електронен. Тоест мнозинството от колегите с които съм разговаряла са за смесения вот, както беше на предния избор. Сега преди да кажа какво е моето лично предложение, без да обвързвам никого, съвсем коректно казвам, че

то няма сериозна подкрепа искам да изразя становище, че никой от нас не може убедено и правилно да заяви какво е най полезно за системата . И това е така, защото никой от нас не разполага с информация с основна база по която да сравни двата, трите или петте варианта, ако включим и смесените. На нас не ни е ясно в цифри какво струва едното гласуване, какво струва другото със съответните доработки софтуерни, не ни е ясно какви са гаранциите за сигурността, както знаете и Конституционният съд призна, че има проблеми с вота особено на хартия, така, че ние да твърдим че това е най-сигурният вариант, за мен е опровергано с практика на Конституционния съд. Не се съмнявам в морала и добросъвестността на нито един съдия или административен ръководител, но чисто обективно смятам, че трябва да бъде дадена тази информация, когато се иска становище, този който ще дава становище да може да се аргументира с обективни данни и цифри и гаранция за защита. От тази гледна точка, ако аз разполагам с такива данни ще направя по-убедено, по-аргументирано становище. Сега защо мисля, че Висшия съдебен съвет трябва да концентрира усилията си и взаимодействието си с органи със законодателна инициатива във България трайно убедително да бъде наложен само електронния вот. След като всеки магистрат, тоест не всеки магистрат, всеки съдия е длъжен да работи с Единната информационна система на съдилищата и въпреки съпротивата с нея тя се доказва и до сега не ми е известно да е загубено дело или да има проблем отвъд тези организационните, които продължават да съществуват защо съдии да не бъдат задължени да гласуват само по електронен път. Тъй като пак казвам няма база по която да разсъждавам за защитите се свързах с най различни експерти, включително такива които работят по корпоративна линия по

академична линия по киберсигурност, консултирах се включително и с изкуствения интелект и съвпаднаха становището на всички експерти с изкуствения интелект, че с това с което разполага Висшия съдебен съвет като софтуер може да бъде одитирано, предварително със тестове след това текущо и с независим външен одит, като може да бъдат привлечени не само международни организации, а основно национални експерти от областта на киберсигурността във БАН и в новия Технологичен факултет на Софийския университет „Инсайт“, знаете, че той е създаден с подкрепата на Техническия университет в Цюрих, отделно с Макс Планк, те също са дали експертиза и организационна подкрепа. Това са световни лидери в тази област и при положение, че ние разполагаме тук на място с такива експерти мисля, че разговора трябва да започне на академично ниво с тях. Ако Висшия съдебен съвет постигне споразумение с такива външни експерти, които имат много по-висок рейтинг на доверие както от магистратите, така и от ВСС, това най-малко ще стопи недоверието защото вярата в надеждността на електронния вот, а пък и на всеки вот трябва да бъде възвърната не само в обществото, но и съдиите и в прокурорите и в следователите. Много от тях не вярват нито в резултатите от хартиения нито от електронния вот, за това ми се струва, че един такъв експертен разговор с двете институции, които споменах може да допринесе до това изцяло да се промени концепцията и становището на много от колегите, които сега поддържат становище за смесен вот и като сме тръгнали да цифровизираме процесите и правосъдието и организационните и управленските решения защо да не цифровизираме и вота, като това ще бъде най евтино и най достъпно. Това е моето еднолично пак казвам предложение иначе останалите колеги са за хартиен и

електронен – дистанционен вот, а не на място където са разположени секциите или от работните си места и последното което исках да кажа, че никой от колегите, които представлявам и с които съм разговаряла не подкрепя идеята гласуването на хартия да бъде само в столицата или да бъде по апелативни райони тоест подкрепата е за секциите да бъдат на окръжно ниво и съответно в окръжния съдебен район, а колегите от районните съдилища да се предвиждат което ще намали естествено командировъчните разходи, много от колегите в районните съдилища си живеят в града където е съответния окръжен съд, и от тази гледна точка ще се намалят командировъчните. Аз наистина ви моля да обмислите тази идея и да се консултирате с националните експерти, които постигат световни успехи в „Инсайт“ и в БАН. От гледна точка на киберсигурност ми беше обяснено, че ако им се предоставят предварително кодовете за тестова среда и се провери, не със всички съдии, прокурори, следователи а с определен процент от тях се направи някакъв тест, след което с неизменяема цифрова книга /глобчейн/ се запише всеки вот, и от киберсигурността проследят това в хода на целия изборен ден. Глобчейн не позволява след това някаква промяна на гласовете. Така че в рамките на един ден много евтино, много икономично и като време, и като усилия, и като средства можем да постигнем един много добър резултат и, ако на медиите се разясни кой точно наблюдава този изборен процес, мисля, че няма да бъде толкова спорен вот, както досега. Благодаря.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Само да допълня, действително системата въз основа на която е проведен избора на магистрати към момента, е създадена 2017 година с договор от фирмата „АБАТИ“ АД и е използвана за всички избори досега. Три пъти в

годините до 2023 г. ѝ е правен одит и нито веднъж не е констатирано, че системата позволява да се наруши тайната на вота, както и свободната воля, която изразяват гласоподавателите в тази система. Първоначално, в 18 функционалности, а по-късно след като беше оптимизирана системата, в 7 функционалности бяха констатирани уязвимости при одитите, но за несвързани с пороци при тайната и свободното изразяване вота. Въпреки това системата е остаряла и не буди доверие в магистратите. За илюстрация - по дело №20 пред петорния смесен състав на ВКС и ВАС, приключило с влязло в сила решение №5001/20.02.2022г., техническата експертиза установява, че вотът не е опорочен. Ако е имало някакъв опит за манипулация, той би се отразил в системата, експертите по това дело изясниха и защо многократно от един ай-пи адрес е гласувано, това е така защото това е адресът на Върховния административен съд и колегите дистанционно са гласували без физически да бъдат в сградата. Разсеяха се много от съмненията, но законодателят отмени този избор, макар че игнорира задължителната формална и материална сила на съдебно решение влязло в сила и задължително за всички субекти. Така че теоретично поне, има възможност за споделеното от съдия Вълкова, да се инициира оптимизиране на настоящата система, с авторитетни специалисти и при достатъчно разполагаемо време. Тъй като вие споменахте, съдия Вълкова, че доверието би се увеличило, ако тези специалисти са на световно ниво, не знам как ще ги привлечем и за колко кратко време, но е възможност, защото при всички случаи изборите ще бъдат по-достъпни и по-евтини. Аз съм взела една справка за последните избори: общо на хартия и по електронен път те са коствали на бюджета на Съвета 518 773 лева. Техническата подготовка на системата само е коствала 84 240 лв.

Системата е била готова към онзи момент - 2022г., когато се проведеха изборите, та общо да кажем малко над половин милион е струвало на съдебната власт провеждането на смесеното гласуване. И само да кажа, че имаме едно ограничение в закона което не го коментирахме, че за да бъде валиден вота трябва да са гласували повече от $\frac{1}{2}$ от регистрираните гласоподаватели, т.е. магистрати, които са регистрирани в избирателните списъци по секции, като ако не се постигне този резултат, се провежда второ гласуване и там също имаме ограничение- изборът ще е валиден ако са гласували 33% от имащите право на глас. Колеги, бихте ли коментирали дали тези ограничения работят в посока да имаме широка легитимност на вота, очевидно това е бил смисъла на закона, а именно вторият вот вече изисква не по малко 33% от всички магистрати. Така че и тук трябва да се помисли за тези разпоредби дали да останат в този им вид, ако се стигне до промяна в закона. И друго нещо което е важно, не е без значение да се осигури широка легитимност, а тя пък се постига с условия за масов достъп до способите за гласуване.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Може ли само едно изречение да кажа. Благодаря всъщност за това решение, което ме подсетихте на ВКС и ВАС беше със смесен състав, всъщност това което предлагам като консултации с въпросните академични среди е добре да им бъде предоставено и те да видят какви са слабите страни и да работят в тази посока, но при всички положения те не са били толкова слаби, че да се стигне до отмяна на вота на практика със съдебен акт е потвърдено надеждността на електронния избор от една страна, от друга страна законодателя няма никакви технологични съображения за отмяна, съвсем други са му съображенията за отмяна на този избор, за да кажем че това е

някакъв аргумент. Основния проблем на магистратите е, че нямат доверие в системата на избор и за да се върне това доверие и да се постигне легитимността на избора откъм представителност е добре да се привлекат точно такива независими външни експерти, които не са частно правни субекти, защото както разработчика на софтуера, така и СИЕЛА НОРМА са частно правни субекти, те са търговски дружества и няма как да се ползват със същото доверие с каквото би се ползвала да речем експертизата на Сметна палата, експертизата на дори Висш адвокатски съвет и Нотариалната камара имат много технологични успехи. Тези академични структури, пак казвам БАН и Софийски университет имат и Технически университет могат и трябва да се привличат не частно правни субекти, а такива които ще върнат доверието на магистратите в избора. Ако някой от изброените представители през медиите потвърди експертната си работа и убеденост, че този софтуер е надежден плюс аргументите от съдебния акт , който все пак е на ниво две Върховни съдилища аз мисля, че при една такава добра комуникация с магистратите ще се върне поне част от доверието към електронния избор и това драстично ще намали разходите за гласуване със хартия, защото аз съм убедена, че тези суми които съобщихте не са в полза на хартията т. е. за нейния избор се харчат най-много пари най малко заради нормативно установените разходи за командировъчните.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Уважаеми колеги, действително това което каза колегата Вълкова относно избора на повечето магистрати по Общите събрания, които бяха проведени и за смесеното гласуване към момента в крайна сметка трябва да се вземе предвид краткия период и възможността кой от вотовете да бъде организиран в цялост, за да може да обхване цялата страна.

Определено аз съм напълно „за“ хартиен вот във всички окръжни райони. Относно електронното гласуване не мисля, че трябва да се препятства участието на магистрати, аз не смятам че реално технологично има време да бъде изградена чисто нова система, това би довело до сериозен ресурс който едва ли е предвиден, той и да е предвиден е невъзможна да бъде изготвен в тези срокове които се очакват, но все пак наистина не е ясно какви са стойностите за разходите за единия и другия вот, може би това би повлияло на магистратите кой вот да изберат не знам, но може би би следвало да се знае. Ако е на окръжно ниво разходите ще са различни, може би ще се спестят от командировъчни и има идея да е в работни дни..

РОСИЦА ВЕЛКОВА: На следващо място не считам, че следва на този етап да бъде посочен един единствен начин на гласуване, а именно само електронно, а може всъщност настоящето гласуване което ще се проведе да бъде, ако са включени двата вида, тоест смесеното гласуване, както каза колегата с дистанционен достъп може да бъде и тест да се види каква е нагласата на колегите за начина на гласуване по принцип евентуално, за да може това да бъде съобразено в един бъдещ етап, дали да бъде посочен само един начина на гласуване, дали да бъде само хартиен вот, дали да остане смесено гласуване, но в крайна сметка аз смятам че решенията трябва да бъдат съобразени с текущата ситуация, а не какво всъщност е най-доброто в дългосрочен план, така да го кажа. Но действително почти всички колеги са за смесен вот. Това е категорично.

СИБИЛА СИМЕОНОВА: Аз подкрепям колегата, която говори преди малко. Ние също, чрез наше проучване се обединихме около идеята за смесено гласуване, както чрез хартиена бюлетина, така и

електронно-дистанционно гласуване. Ние се обединихме около идеята за създаване на избирателни секции в страната по седалището на всеки окръжен съдебен район, като изборите да се провеждат в съответния окръжен съд, като включват представители избрани от общия състав на всички съдии от съответния окръжен, административен, военен, съответните районни съдилища по седалището на окръжния съд. Постъпи предложение, секционните избирателни комисии да се избират от всички съдии преобладаващи на територията на съответния окръжен съд, включващ съдиите от Общото събрание на окръжни, административни и районни съдилища като за Върховния Касационен съд и Върховен административен съд има самостоятелна избирателна секция, секционните избирателни комисии да се състоят от трима основни и двама резервни члена. И третите избори за членове на ВСС да се провеждат в работни дни, като се предвиди да са примерно четвъртък и петък – два последователни дни, възможността всички магистрати да участват с право на глас. Като също така за електронната система да се извърши преценка дали да се усъвършенства и дали да се изгради нова, ако има тази възможност.

СТОЯН ИВАНОВ: Направи ми впечатление изказването на колегите с повечето естествено съм съгласен, това което мен лично ме притеснява е, че ние говорим за доверие и имидж на съдебната система, докато главното според мен е доверието и имиджа към съдебната система е насочено тези промени да водят до увеличаване на престижа ѝ пред самото общество. Не съм говорил до сега с магистрат, който счита че има някакви съществени манипулации и съмнения относно как примерно гласуваме, но съм сигурен и досега което съм възприел е, че в обществото

електронното гласуване конкретно за избор на членове на Висш съдебен съвет е компроментирано. Всеки един от нас е чел статии във вестниците и знае колкото да се правят одити и колкото да се надгражда тази система, колкото и ние самите да сме убедени, че това е сигурен начин на гласуване, няма според мен как да убедим обществото в това, освен всичко останало както знаете промени за избори се правят в доста по-спокойна обстановка, ние да можем да убедим както магистратите така и обществото, че чрез една нова или старата електронна система би се постигнал един обективен и честен резултат и че са избрани кандидати. За мене трябва да изключим електронното гласуване, трябва да го изключим не защото допускам, че е несправедливо или манипулирано, а защото по този начин бихме дали повод за безкрайни спекулации. Абсолютно съм съгласен с колежата Вълкова, че това е един много модерен вариант за гласуване, че той може да бъде изключително сигурен, но това е без всякакво значение, когато става въпрос за обществото дали избора е правилен и обективен. Това е което исках да кажа.

ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА: Уважаеми колеги, аз представлявам Асоциацията на прокурорите в България. Проучването на нашите членове клони също като колежите съдии за смесен начин на гласуване, колежите приемат възможността за смесен вот, който може и следва да даде добри резултати и няма да има проблем организирането на секции в 28 окръжните съдилища. Има колеги, които също смятат, че електронният вот е по-удобен, по-лесен чрез който безпрепятствено може да се осъществи гласуването на съответния магистрат без да се пътува, още повече, че това е един нов иновативен метод за даване на гласа. Но моето лично становище съвпада с това на колежата следовател, за това, че ние

нямаме време да усъвършенстваме електронния начин на гласуване. Той беше компроментиран и ако се реши електронен начин на гласуване да се възприеме тук, следва, както каза и колегата Вълкова, да се привлекат достатъчно добри и авторитетни специалисти, които задължително също смятам, че не следва да бъдат от частния сектор. Да се разработи една стабилна система при по-спокойна обстановка, което да даде много широка възможност за участие на магистратите и също да затвърди доверието в това какъв е начина на гласуване, и съответно да не буди съмнение в колегите магистрати, нито в обществото което е изключително важно. Това е което искам да кажа, становището на колегите е за смесения начин на гласуване. Благодаря!

ЕВГЕНИ ИВАНОВ: Колеги, внимателно и с интерес слушах това, което казахте. В общи линии ние нямаме големи различия във вижданията си, въпреки отделните нюанси, защото целта ни е една, тя е да има избори и те да са достатъчно достоверни и авторитетни пред колегите и пред обществото. За да се случи това обаче, трябва да има три неща: гласуването да е лесно, удобно и сигурно. Вече тук настъпват сериозните трудности, аз лично съм гласувал на три избора от 2018 година насам. Аз нямам никакви съмнения в сигурността на електронната система която въведе ВСС и която отговаряше, и сега отговаря на трите изисквания. За съжаление обаче както и авторитета на съдебната система, която коментирахме в началото на днешното ни събиране, тя беше компроментирана и то съвсем целенасочено заради /лично мое мнение казвам/ заради това, че не харесаха един от изборите някои организации и някои външни от системата ни хора. Политици имам предвид – те постоянно се опитват да манипулират и управляват съдебната система. И сега, след като я очерниха тази система, на

практика няма как да бъде използвана без да се поставим в подобна уязвимост и за пореден път да се стига до там, че изборите въпреки че за нас са сигурни, ще изглеждат компроментирани в очите на обществото. Системата на ВСС няма как , въпреки одитите които доказаха че е стабилна, въпреки решението на смесения състав на Върховните съдилища относно избора от 2022 година, тя няма как да бъде осъвременена, ъпдейтана, това няма как да стане, тъй като тази система е статична, тя е достигнала върховото си състояние и няма как да бъде доразвита повече, тя е въведена в експлоатация 2017 г. и за днешните реалности електронни, информационни – 8 години са много дълъг период и при условие, че тя не може да се осъвремени, за мен това я прави неизползваема. Затова и представител на СИЕЛА НОРМА, когато ние повдигнахме за пръв път въпроса, още когато правихме предишния избор, ни даде като опция да ползваме външна готова актуална съвременна система, която ние да заплатим и използваме и да бъде пригодена за нашите условия. Не знам дали това е добър вариант, да се направи нова система е почти нерационално, защото господин Новански, който е представител на ВСС, най на „ТИ“ с тези технологии и с тези процеси, на заседанието на Пленума се обсъждаше за вариантите за предстоящия избор за членове на Висш съдебен съвет, даде като реалистично време за разработване и експлоатация на тази система година и половина и то при добро стечение на обстоятелствата. За мен това прави невъзможен този вариант, година и половина е абсурдно време – не разполагаме с такова и не би трябвало да се отлага назад във времето. И тогава отиваме на варианта с леки законодателни промени, което пак е вид условност. Министърът каза, че ще съдейства пред Народното събрание и то би могло да реагира бързо, но за мен това са пак

бъдещи несигурни събития, сега е така, утре обстановката може да се промени. Нито на депутатите, нито на министерството им е до това да ни правят изборите. Да, признавам си, че не вярвам на политиците защото на тях няма и защо да им се вярва. Това че сега казват едно не значи, че след два месеца няма да кажат обратното, защото така ще им изнася след два месеца. А пък след три месеца не мога и да си представя какво биха могли да кажат. Така че работим с реалностите, които имаме. И те са такива, ако се направят леки промени, може и да се отиде на варианта само хартиена бюлетина. Аз лично не споделям този аналог на гласуване, защото той е бавен, муден, труден и уязвим все пак. И се нагледах на разни клипове от изборите за Народно събрание и се ужасих като видях какво се оказва на най-елементарно махленско ниво, само мога да гадая какво може да се случва на по-високо ниво. И да ви кажа, сега гласувах на националните избори с хартиена бюлетина, но за следващите избори ще гласувам с машина, каквато и да е тя, ако ще и само да е принтерно устройство. Просто, защото варианта да драскаш в едно квадратче, мисля че е най-несигурния начин за гласуване. Та ако тръгваме на хартиен аналогов избор, аз съм твърдо „ЗА“, въпреки, че във Висшия съдебен съвет чух все обратно мнение. Твърдо „ЗА“ да се даде възможност на колегите да гласуват лесно, бързо и удобно и поради тази причина съм абсолютно съгласен със колегите които казаха, че гласуването трябва да се сведе до окръжно ниво. Това би било най-удобният вариант, който да е все пак с най-оптимален разход, като ресурс, време на хора и на средства. За мен това трябва да стане на окръжно ниво, така ще бъде най-удобно за колегите, може би броенето ще бъде малко по сложно и комплектоването на резултатите, но това да ни е

проблема. А иначе най - харесвах електронното дистанционно гласуване, защото имаме едни проценти, които трябва да гоним като резултат от гласуването и те между другото пак на база на нашия опит, който имаме, никак не са толкова малки. За съдиите знаем какво се случи на последния избор, последния опит да бъдат попълнени двете вакантни места в Съдийската колегия на Висшия съдебен съвет се провали, така че тези 50% от регистрираните и 1/3 от всички, условно казано гласоподаватели, не са никак малък процент. Ако не създадем условия на колегите да гласуват лесно, удобно и бързо на главата ни ще виси като Дамоглиев меч да пропадне избора. Така че, ако всичко казано до тук за мен е най-добре е да е смесено, да се даде възможност на колегите да пуснат гласа и на хартия, но да има възможност да се гласува и електронно само, че към настоящия момент сме в такава хипотеза, че електронното гласуване е поне реалностите са такива че не може да се случи във времевите рамки, които ни сложил законодателя. И това е по чисто обективни причини, така че не знам какво ще се случи на следващите избори. Най – реалистично е, да се отиде само на хартиена бюлетина и не съм сигурен, че ще се даде възможност да се гласува във всички окръзи, което би било голяма грешка, ако караме колегите да идват само в София, това ще се отрази пряко върху активността на гласуването.

ВЕРОНИКА ИМОВА: С риск да повторя тезата си, ще кажа ,че изборът може да се проведе при дистанционно електронно гласуване, съответно при използване на машини за гласуване, но само при готовност на съдебната власт да осигури тайната на вота и свободното волеизявление на всеки от магистратите. Т. е., само ако може да се усъвършенства съществуващата система за електронно дистанционно гласуване в съответствие с европейските

и световни стандарти за сигурност или да се създаде нова такава с всички гаранции за сигурност, следва да пристъпи към упражняване на вот чрез дигитална електронна система, наред с възможността и за хартиения вот.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Колко магистрати са гласували електронно на последните два избора?

ВЕРОНИКА ИМОВА: Това не мога да кажа, не сме правили такова изследване. Ще се свържа и запитам директора на ИТ, г-н Фиданов.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Тази уговорка би следвало да е за предстоящия вот, а не за следващите. / говорят си по между си/

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: И все пак нямаме представа колко са гласували електронно?

ЕВГЕНИ ИВАНОВ: Опитваме се да си припомним какъв процент бяха гласувалите с хартия и електронно.

СТОЯН ИВАНОВ: Масово гласуваха електронно и всички бяха доволни.

ЕВГЕНИ ИВАНОВ: Точно така, нищожен беше броя на тези, които гласуваха с хартия.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Колега Иванов, аз продължавам да поддържам моето становище, въпреки вашите аргументи, защото в крайна сметка имаме влязъл в сила съдебен акт на две Върховни съдилища, които след внимателно изслушване на сериозни вещи лица, потвърдиха, че такъв пробив няма. Значи всичко е въпрос на комуникация и разясняване за гаранциите на вота – електронния, както от страна на ВСС към магистратите, така и от страна на ВСС към медиите и обществото. Ако има една кампания която на популярен език да обясни какво са приели две Върховни съдилища и защо, не виждам какъв е проблемът в цифровизирана Европа.

Като основен приоритет Европейската комисия заяви да се цифровизират системите, да не говорим за напредъка на Китай, Америка и т.н., целият свят се цифровизира, ние ще се върнем назад. Това е абсурдно за мен.

СТОЯН ИВАНОВ: Госпожо Вълкова, искам само да добавя нещо. Обработвам майка ми години наред и се опитвам да обясня за имиджа на съдебната система и тя не мисля, че би разбрала решенията, за които Вие застъпвате, колкото и да обяснявам тя няма да хване по народному „декиш“ в това. Нито имаме време да обясняваме на хората какви са тези решения, нито комуникацията с медиите би довело до нещо съществено като промяна. Вие виждате ли медиите да ни съдействат по някакъв начин в този процес и да увеличават имиджа на Висшия съдебен съвет? Защото имиджът на Висшия съдебен съвет не мисля, че е особено висок, да, може това да е несправедливо, но е факт.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Колега Иванов аз мисля, че след решението на Конституционния съд доверието в хартиения вот няма никакъв шанс.

СТОЯН ИВАНОВ: Майка ми не е чела решението на Конституционния съд, аз искам да убедя хора като майка ми, че когато бъдат гласувани изборни членове, те са избрани справедливо. Не става дума за нас, ние сме ясни, става дума за обществото за това ви го повтарям трети път. Представете си вариант, че след усилията, които ние вложим, цялата съдебна система е убедена в справедливия избор и същевременно с това пак се повторят старите неща, които до болка са ми известни вече.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Нека да не говорим кое е най-добре а да приемем реалността. В случая ни интересува как да организираме вота съобразно сегашната обстановка и съобразно

сроковете и мисля, че това което каза съдия Имова е най правилното да посочим хартиено гласуване, в случаите когато не може да бъде осигурено алтернативно и дистанционно. При евентуалност.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Тоест да доминира хартийния вот? Това предлагате.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: В конкретната ситуация. Ако не може да бъде актуализирана системата. Само в този случай. Иначе ще има и двата варианта. Но ако не може?

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Аз искам да поставя въпроса, защо трябва да бъде актуализирана, когато първо е потвърдена с акт на две Върховни съдилища, второ има доверие в магистратите доколкото сега разбирам от гледна точка на масовото им гласуване, трето предлагам независим външен одит не от частно правни субекти, а от специалисти от абсолютни авторитети, включително и в академичните среди и на четвърто място това, че не може да бъде усъвършенствана изобщо не е вярно. Дадох примери с блокчейн технологии, дадох примери с допълнително криптиране да не говорим за хомоморфно криптиране и т.н., които са приложими към всеки заварен софтуер. Ние да отречем една технология призната от две Върховни съдилища ми се струва, че не отговаря на сегашната ситуация, не отговаря на очакванията на магистратите и е страшно архаично мислене. За това аз предлагам ако не приемете само електронно, поне да не го изключвате. Поставяйки го в условия на евентуалност, то направо го изключвате. Поставете го в условия на алтернативност, а не на евентуалност, защото в условия на евентуалност означава предимство на хартиения вот, аз ви уверявам, че ако пуснете анкета между всички магистрати на всички нива хартиеният вот няма да бъде приоритетен.

СТОЯН ИВАНОВ: Това не го оспорвам.

РОСИЦА ВЕЛКОВА: Никой не е казал противоположно на това което Вие казвате. Идеята беше, че в случай че не е възможно само тогава да се мине към хартия. В противен случай да са налице двата вида вот, никой не е казал нещо различно.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Алтернативния вариант е по-приемлив, да не е евентуален.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Добре, тогава колеги трудно е да обединим полюсни позиции, но все пак ние трябва да вземем решение. Готови ли сме да формулираме решение в смисъл, че членовете на Съвета за партньорство се обединяват в идеята, че следва да се запази възможността както за хартиено, така и за електронно гласуване. Наред с това, ВСС да положи максимални усилия за преценка на надеждността на наличната системата за електронно дистанционно гласуване от експерти в сферите на киберсигурността, от БАН, от Технологичния факултет на новооткрития технологичен факултет Инсайт към Софийския университет, от Техническия университет и от Сметната палата.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: На всякъде има високо подготвени експерти, особено в Инсайт са на световно ниво. Аз им следя непрекъснато форумите, участвам в някои техни мероприятия, скоро имаха организирани конференции с Висш адвокатски съвет, това са хора които работят със световните авторитети в тази област.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Благодаря Ви, колега Вълкова, благодаря на всички колеги за оживената дискусия! За колегите, които са онлайн и не са чули, понеже само моят микрофон беше включен в този момент, колегата Вълкова очерта експертите авторитети, които биха могли да се включат в оценка на

съществуващата система за електронно дистанционно гласуване, която е собственост на Висшия съдебен съвет. На второ място колеги обединяваме ли се относно необходимостта от законодателни промени по отношение на хартиения вот, който да бъде организиран в рамките на съдебния район на окръжните съдилища. Критерият да бъде района на окръжните съдилища в който да се провежда гласуването?

Уважаеми колеги, току що получих информация от директора на дирекция „Информационни технологии“. За избор на членове от квотите на съдиите, прокурорите и следователи, при последните избори през 2022 година за нов Висш съдебен съвет електронно дистанционно са гласували както следва: 1442 съдии, 1139 прокурори и 347 броя следователи. Общо, това са 2/3 от магистратите. 2968 магистрати са гласували електронно, от общо 4000. Цифрата е красноречива, колеги. Интересът от електронното гласуване стои с пълна сила.

Обединяваме ли се колеги, относно това какъв да бъде статутът на изборните членове на Висш съдебен съвет. Всички са за - да се възстанови магистратският статут на изборните членове на Висш съдебен съвет.

ДЕНИЦА ВЪЛКОВА: Нека да се допълнят като мотиви към съображенията ни и упражняването на дисциплинарни функции на членовете на ВСС.

ВЕРОНИКА ИМОВА: Мотивите за връщането на статута, който е съществувал до отпадането му през 2022 година са, че членовете на Висшия съдебен съвет взимат решения относно атестирането на магистратите, дават оценка за професионалните качества на кандидатите при избор на административни ръководители в ОСВ, участват в разглеждане и решаване на

дисциплинарни производства и налагане дисциплинарни наказания на магистрати. Членовете на Висшия съдебен съвет чрез съответните колегии и Пленум изготвят правни становища до Народното събрание по законопроекти, по дела, висящи пред Конституционния съд, по тълкувателни дела пред ВКС и ВАС. Професионалната им експертиза е иманентна на магистратски статут, който трябва да притежават членовете на Висшия съдебен съвет.

Уважаеми колеги, благодаря ви за участието. Надявам се, че всички с общи усилия ще направим най-необходимото и най-доброто тези избори, които предстоят за членове на Висш съдебен съвет от квотата на магистратите, да бъдат организирани така, че да обезпечат максимална възможност за по-лесен достъп и по-голямо участие на магистратите в тях.

Заседанието на Съвета за партньорство към ВСС приключи в 11,37 ч.

СЪПРЕДСЕДАТЕЛИ НА
СЪВЕТА ЗА ПАРТНЬОРСТВО
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ:

ВЕРОНИКА ИМОВА /п/
ДАНИЕЛА АНГЕЛОВА /п/

*Изготвил:
Даниела Петкова, ст. експерт АО*

